

«М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті»

Коммерциялық емес акционерлік қоғам

БЕКІТЕМІН

М. Қозыбаев атындағы СҚУ

Басқарма Төрағасы – Ректоры

Е. Шұланов

«*акпан*» 2023 ж.

ПРОЦЕДУРА

БАҚЫЛАУ-ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫ

Код	Басылым	Үдеріске жауапты
СҚУ ПРО 712-23	алтыншы	М. Погребицкая

Петропавл қаласы, 2023

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 2 беті Стр. 2 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

Мазмұны

1.	Жалпы ережелер.....	2
2.	Нормативтік сілтемелер.....	3
3.	Терминдер мен анықтамалар.....	3
4.	Белгілеулер мен қысқартулар.....	3
5.	өндірістік өлшеу құралдарын Аттестаттау, тексеру және калибрлеу бойынша жұмыстарды жоспарлау.....	4
6.	ӨӨҚ-ты аттестаттау, тексеру және калибрлеуді өткізу.....	4
7.	Университеттің өндірістік өлшеу құралдарын пайдалану және бақылау.....	5
8.	Оқу өлшеу құралдарына қызмет көрсету.....	6
9.	тәуекелдер мен мүмкіндіктерді басқару.....	7
A.	«Бақылау-өлшеу құралдарына қызмет көрсету» үдерісінің блок-тәсімі.....	8

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы «Бақылау-өлшеу құралдары» процедурасы «М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті» КЕАҚ (әрі қарай – Университет) қолданылатын өлшеу құралдарының келесі категорияларының бекітілген талаптарға сәйкес келуін қамтамасыз ету **мақсатында** әзірленді:
  - өлшеу өндірістік құралдары, яғни, оларды тексеру және калибрлеу бойынша метрологиялық жұмыстардың өткізілуін талап ететін өлшеу құралдары;
  - оқу өлшеу құралдары, яғни, тек оқу мақсаттары үшін және Қазақстан Республикасының нормативтік талаптарына сәйкес тексеру және калибрлеу бойынша метрологиялық жұмыстардың өткізілуінсіз қолдануға рұқсат етілетін өлшеу құралдары.
- 1.2. Осы процедураның талаптары төмендегі мақсаттарда қолданылатын өлшеу құралдарына **қолданылады**:
  - өндірістік мақсаттарда (энерго-су ресурстарының шығынын есептеу, шаруашылық-келісімді тақырыптар бойынша ғылыми жұмыстарды және т.б. өлшеуге арналған құралдар);
  - оқу мақсаттарында (оқу зертханаларының жабдықтары, далалық оқу өлшеу құралдары және т.б.).
- 1.3. Өндірістік өлшеу құралдарына арналған аттестаттау, тексеру және калибрлеу бойынша барлық жұмыстарды уәкілетті (аттестатталынған) ұйымдар іске асырады. Оқу өлшеу құралдары осы құжаттың талаптарына сәйкес техникалық қызмет көрсетуден өтеді.
- 1.4. Осы процедура бойынша барлық жұмысты Басқарма Төрағасы – Ректордың бұйрығымен тағайындалған Өлшеу құралдарына жауаптылар **бақылайды**.
- 1.5. Процедура Университеттің қызметінде өлшеу құралдарын пайдаланушы жұмысшылармен **орындалуға** міндетті.
- 1.6. Көрнекілік үшін А қосымшада «Бақылау-өлшеу құралдарына қызмет көрсету» үдерісінің кіріс/шығыс блок-тәсімі мен матрицасы ұсынылған.
- 1.7. Осы процедура Университеттің ішкі нормативтік құжаты болып табылады және менеджмент жүйелеріне тексерістер жүргізу кезіндегі сертификаттау органдарының аудиторларынан, сонымен қатар Университеттің Басқарма Төрағасы – Ректорымен рұқсат етілген серіктес-тұтынушылардан (олардың талаптары бойынша) басқа жақтарға **ұсынуға** жатпайды.

2. НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

2.1. Осы процедура келесі нормативтік құжаттардың талаптарының есепке алынуымен әзірленген:

ҚР СТ	Қазақстан Республикасының өлшем бірлігін қамтамасыз етудің мемлекеттік жүйесі. Өлшеу құралдарын тексеру әдістері. Құрылыс, безендіру ережелері және ұстау тәртібі.
МЖМС 5.03.014-2006	Білімі жоғары кәсіби. Жоғары оқу орындарының оқу және ғылыми зертханалары. Негізгі ережелер Өлшем бірлігін қамтамасыз ету туралы.
Қазақстан Республикасының заңы СҚУ ПРО 403-20 СҚУ ІНҚ 27	Қызметтік құжаттама. Мамандандырылған аудиторияларды ақпараттық-техникалық тұрғыдан қамсыздандыруға қойылатын талаптар

2.2. Осы процедура келесі үлгілерді әрекетке енгізеді:

СҚУ Н 712-03-23	Өлшеу құралдарымен жүргізілген жұмыстарды есепке алу журналы.
СҚУ Н 712-04-23	Өндірістік өлшеу құралдарының тізімі.
СҚУ Н 712-05-23	Оқу жабдықтары мен ОӨҚ қызмет көрсету бойынша іс-шаралардың жоспары

3. ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Аккредиттеу	мемлекеттік уәкілетті органмен заңды тұлғаның нақты жұмыс түрлерін іске асыру құзыреттілігі мен өкілеттігін ресми түрде мойындау.
Мемлекеттік метрологиялық қадағалау	өлшеу құралдарының шығарылуын, күйі мен қолданылуын, өлшеу жүргізу әдістерінің қолданылуын, метрологиялық ережелер мен нормалардың сақталуын қадағалау бойынша стандарттау, метрология және сертификаттау жөнінде мемлекеттік уәкілетті органмен іске асырылатын қызмет.
Өлшеу бірлігі	нәтижелері заңдастырылған шама бірліктерінде көрсетілген және өлшеудің қателігі белгіленген ықтималдықпен белгіленген шекте орналасқан өлшеудің күйі.
Өлшеу	арнаулы техникалық құралдардың көмегімен тәжірибелі жолмен физикалық шаманың мәнін табу.
Өлшеу құралдарын сынау	өлшеу құралдарының түрлі сынау әсерлерін сынау объектілеріне қолдана отыра бекітілген нормаларға сәйкес келу деңгейін анықтау үшін жүргізілетін операциялардың жиынтығы.
Өлшеу құралдарын калибрлеу	осы өлшеу құралының көмегімен алынған шама мәні және эталонның көмегімен өлшеу құралдардың метрологиялық сипаттамаларының нағыз мәндерін және (немесе) өлшеу құралдарын қолдануға жарамдылығын анықтау мақсатында анықталған тиісті шама мәні арасындағы ара қатынасты орнататын операциялардың жиынтығы.
Өлшеу құралдарын тексеру	мемлекеттік метрологиялық қызметпен немесе соған уәкілетті басқа органдармен өлшеу құралдарының бекітілген техникалық талаптарға сәйкестігін анықтау және растау мақсатында орындалатын операциялардың жиынтығы.
Өлшеу құралы	өлшеуге арналған және нормаланған метрологиялық сипаттамалары бар техникалық құрал.

4. БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

СҚУ ПРО Университет	Университет процедурасы. «М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті»
------------------------	---

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 4 беті Стр. 4 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

ӨӨҚЖ
ӨӨҚЖ
ӨӨҚ
ӨӨҚ
ӘД

Коммерциялық емес акционерлік қоғамы.
өндірістік өлшеу құралдарына жауаптылар.
оқу өлшеу құралдарына жауаптылар.
өндірістік өлшеу құралдары.
оқу өлшеу құралдары.
Әкімшілік директор.

5. ӨНДІРІСТІК ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫН АТТЕСТАТТАУ, ТЕКСЕРУ ЖӘНЕ КАЛИБРЛЕУ БОЙЫНША ЖҰМЫСТАРДЫ ЖОСПАРЛАУ

- 5.1. Жылу мен суды тұтынуды есепке алу бойынша өндірістік өлшеу құралдары үшін жауапты тұлға Шаруашылық жұмыс департаментінің шаруашылық-пайдалану бөлімінің жылу технигі болып табылады.
- 5.2. Электр энергиясын тұтынуды есепке алу бойынша өндірістік өлшеу құралдары үшін жауапты тұлға Шаруашылық жұмыс департаментінің шаруашылық-пайдалану бөлімінің энергетигі болып табылады.
- 5.3. ӨӨҚЖ ӨӨҚ-ге қызмет көрсету және тексеру бойынша барлық жұмыстарды бақылайды.
- 5.4. Шаруашылық жұмыс департаментінің бюджеттік өтінімін жоспарлау кезінде ӨӨҚЖ қажеттілікке сәйкес ӨӨҚ тексеру және/немесе жаңа ӨӨҚ сатып алу сомасын қосады.
- 5.5. ӨӨҚ тексеру мыналарға сәйкес жүзеге асырылады:
  - өндірістік жоспарлар мен Университеттің даму жоспарын;
  - ӨӨҚ-қа қойылатын заңнамалық және нормативтік талаптарды;
  - Стандарттау, метрология және сертификаттау жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органның өлшеу құралдарын тексеру тізбесі мен кезеңділігіне, сондай-ақ оны жүргізудің қолданыстағы тәртібіне қатысты талаптарымен;
  - бар ӨӨҚ тізімі мен оның мемлекеттік метрологиялық қадағалаумен бекітілген тізімге сәйкестігін;
  - физикалық және ағлақтық тозу бөлімінде ӨӨҚ-ң техникалық күйін;
  - өндірістік жоспарлар мен даму жоспарларын іске асыру үшін Университеттің ӨӨҚ-ті қажетсінуі;
  - ӨӨҚ тексеру және калибрлеу бойынша жазбаларды;
  - тексеру және калибрлеу мерзімділігі бойынша талаптарды;
  - ӨӨҚ паспорттық деректерін.
- 5.6. Қажет болған жағдайда жаңа ӨӨҚ-тардың сатып алынуы жоспарланады. ӨӨҚ сатып алу үдерісі Университеттің Мемлекеттік сатып алулардың регламентіне сәйкес іске асырылады.

6. ӨӨҚ-ТЫ АТТЕСТАТТАУ, ТЕКСЕРУ ЖӘНЕ КАЛИБРЛЕУДІ ӨТКІЗУ

- 6.1. ӨӨҚ-ты сертификаттау, тексеру және калибрлеу қызметтерін сатып алу бойынша барлық жұмыстар Университеттің Мемлекеттік сатып алулардың регламентіне сәйкес іске асырылады.
- 6.2. ӨӨҚ-ты аттестаттау, тексеру және калибрлеу жөніндегі жұмыстар жасалған шартқа сәйкес жүзеге асырылады.
- 6.3. Жаңадан сатып алынған ӨӨҚ-тар ӨӨҚЖ-да өлшеу құралдарының тізбесінде және университеттің негізгі құралдарының бухгалтерлік есеп жүйесінде тіркеледі.
- 6.4. ӨӨҚ тізбесі үшін СҚУ Н 712-04-23 нысанын пайдалану ұсынылады, бұл ретте тізбеде мынадай жолдар болуы тиіс:
  - өлшеу құралдарының атауы;
  - сәйкестендіру нөмірі – әдетте зауыттық сериялық нөмірі;

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 5 беті Стр. 5 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

- ілеспе құжаттама туралы мәліметтер (паспорт, басшылық, нұсқаулық және т.б.);
- өлшеу құралдарының мәртебесі (тексеру қажеттілігі, пайдалануға жарамсыздығы және т.б.).

7. УНИВЕРСИТЕТТІҢ ӨНДІРІСТІК ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫН ПАЙДАЛАНУ ЖӘНЕ БАҚЫЛАУ

- 7.1. ӨӨҚ пайдалану тек бекітілген тізім немесе бұйрық бойынша құзыретті тұлғаларға ғана рұқсат етіледі.
- 7.2. ӨӨҚ жаңа типтерін қолданған немесе жаңа қолданушылар пайда болған кезде ӨӨҚЖ техникалық оқу жүргізілуін ұйымдастырады.
- 7.3. Университеттің бөлімшелерінде тиісті ӨӨҚ пайдалану бойынша бақылауды ӨӨҚЖ іске асырады.
- 7.4. Жауапты орындаушыға ӨӨҚ-ты тапсыру кезінде ӨӨҚЖ:
  - пайдалану, тасу және сақтау бойынша талаптармен таныстырылуын;
  - бірінші және мерзімді тексерулер жүргізу ережелерімен таныстырылуын;
  - өндірістік өлшеу құралдарының қажетті жолдама құжаттармен қамтамасыз етілуін жүргізеді.
- 7.5. Жауапты орындаушы ӨӨҚ-қа пайдалану, тасу және сақтау бойынша қойылатын бекітілген талаптарды орындауға міндетті.
- 7.6. ӨӨҚ пайдалануға енгізілгенге дейін бірінші тексеруге тартылған болуы тиіс. Мұндай тексерістердің нәтижелері өлшеудің ұзын жолды журналына жазылады. Өлшеудің ұзын жолды журналының үлгілері тиісті нормалардың талаптарымен анықталады.
- 7.7. ӨӨҚ қолдану дереу тоқтатылады:
  - мерзімділік тексеріс кезінде тиісті емес нәтижелер алған жағдайда;
  - пайдалану, тасу және сақтау бойынша талаптар бұзылғанда;
  - ап-айқын механикалық ақаулар кезінде;
  - калибрлеу статусы өзгертілгенде (пломбылардың, мөрлердің және әрі қарай бүлінуі);
  - техникалық қадағалаудың немесе мемлекеттік органдарда өткізілген өлшеулердің нақтылығында күдіктер пайда болған кезде.
- 7.8. Сәйкессіз ӨӨҚ-тар бір қолайлы тәсілдермен оқшауланады:
  - арнаулы оқшауланған орынға орналастыру;
  - ескерту плакаттарын ілу: «қолдануға тыйым салынады»;
  - қуат көзі элементтерін шығару;
  - электронды парольдерді өзгерту және әрі қарай.
- 7.9. ӨӨҚ жөндеу дала жағдайларында жүргізілмейді. Жарамсыз ӨӨҚ Университетке жеткізіледі және ӨӨҚЖ-ға жөндеуді ұйымдастыру үшін тапсырылады.
- 7.10. Жөндеу жүргізіледі:
  - кепілдеме бойынша — жабдықты жеткізушімен;
  - тиісті лицензиясы бар мамандандырылған ұйыммен.
- 7.11. ӨӨҚ-тарға жөндеу жүргізілгеннен кейін белгілі тәртіппен олардың бірінші тексеруі немесе калибрлеуі жүргізіледі.
- 7.12. ӨӨҚ сәйкессіздігі бірнеше өлшеу жүргізілген соң айқындалған жағдайда келесі шаралар қолданылады:

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 6 беті Стр. 6 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

- өлшеудің ұзын жолды журналы бойынша сәйкессіз ӨӨҚ көмегімен жасалған жұмыстар анықталады;
- қайта өлшеулер мен қайта алынған деректердің ертеде жазылған деректермен салыстырмасы жүргізіледі;
- өлшеулерде маңызды сәйкессіздіктер айқындалған жағдайда дереу жұмыс өндіріс тоқтатылады, Университеттің басшылығы мен Тапсырушыға СҚУ ПРО 403-20 көрсетілген тәртіппен хабарланады.

7.13. Сәйкессіздіктерді жою үшін Тапсырушымен қоса мүдделі тұлғалармен келісім берілетін түзету әрекеттері әзірленеді.

7.14. Пайдалануға жарамсыз ӨӨҚ-тар қолданыстан және есептен шығарылуы тиіс. ӨӨҚЖ осы жұмыстарды, сондай-ақ, ӨӨҚ кейін кәдеге жаратылуын қатаң түрде бекітілген талаптарға сәйкес жүргізеді.

8. ОҚУ ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫНА ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ

- 8.1. Университеттің әрбір оқу зертханасы тиісті кафедраға бекітілген болуы тиіс. Оқу зертханаларының ақпараттық-техникалық қамтамасыз етілуі МЖМБС 5.03.014-2006 «ЖОО оқу және ғылыми зертханалары» мен Университетте қолданыстағы «Мамандандырылған аудиторияларды ақпараттық-техникалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптарға» сәйкес келуі тиіс.
- 8.2. Кафедра меңгерушісі ОӨҚЖ-ны оқу зертханасының штаттық құрамынан тағайындайды және, ережеге сай, бұл зертхана меңгерушісі.
- 8.3. Жаңа оқу жылы басталар алдында ОӨҚЖ ОӨҚ түзетілуіне және күйге келтірілуіне тексеру жүргізеді. Маңызды сәйкессіздіктер айқындалған жағдайда ОӨҚ жарамсыздығын жою 9.11. т. сәйкес іске асырылады.
- 8.4. Әр жаңа оқу жылы басында ОӨҚЖ оқу жабдықтары мен ОӨҚ-ға (СҚУ Н 712-05-23) қызмет көрсету бойынша іс-шаралардың жоспарын әзірлейді:
- зертхананың ОӨҚ түгендемелік тізімін;
  - жаңа ОӨҚ-тарға қажеттілігін;
  - өндірушіден ОӨҚ пайдалану құжаттамасының, ОӨҚ қолдану қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықтың болуын;
  - пломбылардың болуы мен жағдайын (егер бұл талап болып табылса);
  - қолданыстағы ОӨҚ жөндеу қажеттілігін есепке алумен.
- 8.5. ОӨҚ-қа қызмет көрсету бойынша жоспарды кафедра меңгерушісі бекітеді. Жоспарда оқу өлшеу құралдарының жабдықтарына қызмет көрсету бойынша жүргізілген барлық жұмыстардың нәтижелері туралы белгілер қойылады.
- 8.6. Ерекше күтімді немесе күрделі жөндеуді талап ететін ОӨҚ-тар үшін Университеттің Мемлекеттік сатып алулардың регламентіне сәйкес қызмет көрсету жүргізуге келісімшарт жасалынады.
- 8.7. Жаңа ОӨҚ-тарды сатып алғаннан кейін міндетті түрде ОӨҚЖ техникалық оқуы жүргізіледі.
- 8.8. ОӨҚ әрбір пайдалана бастар алдында түзетілуіне және күйге келтірілуіне тексеру жүргізіледі (егер қажет болса). Мұндай жұмысты тиісті түрде дайындалған қызметкерлер құрамы – ОӨҚЖ атқара алады.
- 8.9. ОӨҚ кез келген жарамсыздығы айқындалғанда (түтін, ұшқындар, қатты шуылдар және күйік иісі пайда болады), ОӨҚ қолдану дереу тоқтатылады. Пайдалану ережелері бұзылған жағдайда ОӨҚ қолдану уақытша тоқтатылады.
- 8.10. Сәйкессіз ОӨҚ-лар қолайлы бір тәсілдермен оқшауланады:
- арнаулы оқшауланған орынға орналастыру
  - ескерту плакаттарын ілу: «қолдануға тыйым салынады»;

- қуат көзі блоктарын сөндіру;
  - электронды парольдерді өзгерту және әрі қарай.
- 8.11. ОӨҚЖ сәйкессіз ОӨҚ-ларға келесі тәсілдердің бірімен жөндеу жұмыстары жүргізілуін ұйымдастыруы тиіс:
- егер ОӨҚ кепілдемесі болса — жабдықтарды жеткізушімен;
  - жөндеу бойынша мамандандырылған ұйымдармен;
  - кіші жөндемсіздіктер үшін өз күштерімен, мысалы, қуат көзі элементтерін ауыстыру, тазалау және сол секілді.
- 8.12. Жарамсыздықты жою бойынша жүргізілген қосымша жұмыстардың нәтижелері Жабдықтар мен ОӨҚ-ға қызмет көрсету бойынша іс-шаралар жоспарының (СҚУ Н 712-05-23) 2 т.-да белгіленеді.
- 8.13. Сынау өткізілгеннен кейін ОӨҚЖ ОӨҚ-тың жұмысқа жарамдылығы пайдалану талаптарына сәйкес келетіндегіне көз жеткізу үшін тексеру жүргізуі тиіс.
- 8.14. Пайдалануға жарамсыз немесе моральдық тұрғыдан тозған ОӨҚ-лар есепке алу саясатына және салық есебінің талаптарына сәйкес қолданыстан және есептен шығарылады. Осы жұмыстарды, сондай-ақ, кейін кәдеге жаратылуын ұйымдастыруға ОӨҚЖ жауап береді.
- 8.15. Егер ОӨҚ өндірістік мақсаттар үшін қолдануға қажет болса, мысалы, шаруашылық келісім тақырыптары бойынша ғылыми зерттемелер үшін, онда оларға тексеру және калибрлеу бойынша ОӨҚ-қа қойылатын талаптарды қолданған жөн.

9. ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН МҮМКІНДІКТЕРДІ БАСҚАРУ

Тәуекелдерді басқару

№	Тәуекелдің атауы	Мүмкін болатын салдары	Басқару тетіктері мен шаралары
1	Өндірістік өлшеу құралдарын уақтылы тексерусіз пайдалану тәуекелі	Пайдалану және қауіпсіздік техникасы жөніндегі талаптарды бұзу Экономикалық залал келтіру Заңнаманы бұзу және әкімшілік жаза Авариялық жағдай құру	Өлшеудің өндірістік құралдарын тексеру кестесін уақтылы әзірлеу және сақтау Персонал үшін техникалық оқуды уақтылы жүргізу Бастапқы тексерулерді ұйымдастыру Тексерулер бойынша тиісті қызметтерді уақтылы тапсырыс беру және сатып алуды жоспарлау
2	Ақаулы өлшеу құралдарын пайдалану қаупі	Оқу нәтижелерінің бұрмалануы Қауіпсіздік техникасын бұзу	Өлшеудің оқу құралдарын тексеруге қызмет көрсету бойынша жоспарды уақтылы әзірлеу және сақтау Өлшеу құралдарын уақтылы оқшаулау Өлшеу құралдарымен жұмыс істейтін персоналды оқыту

ҮДЕРІСКЕ ЖАУАПТЫ:

СДД Директоры

М. Погребницкая

КЕЛІСІЛДІ:

Әкімшілік директор

Е. Байбусинов

ШЖД Директоры

А. Данияров

Бас комплаенс офицер

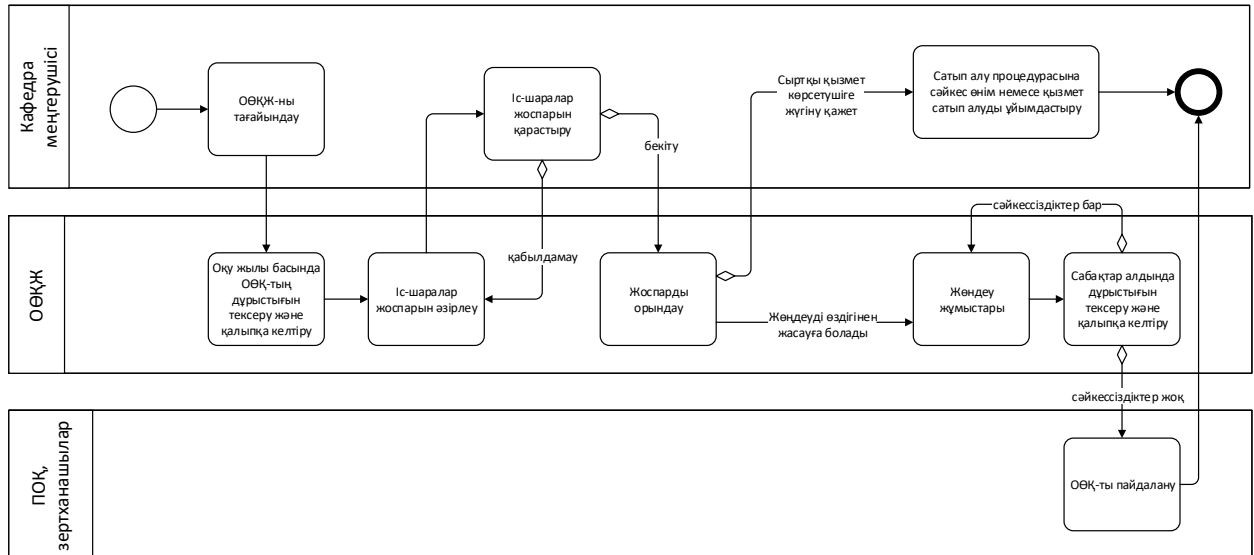
И. Джемалединова

ЗБ жетекшісі

Л. Кудрицкая

А. «БАҚЫЛАУ-ӨЛШЕУ ҚҰРАЛДАРЫНА ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ» ҮДЕРІСІНІҢ БЛОК-ТӘСІМІ

Кірістер		Шығыстар	
Жеткізушілер	Не жеткізіледі	Тұтынушылар	Не тұтынылады
ОӨҚЖ	Тексеру және күйге келтіру	ПОҚ Студенттер Зертханашылар	Тексерілген және күйіне келтірілген ОӨҚ-тар

Некоммерческое акционерное общество
«Северо-Казахстанский университет им. М. Козыбаева»

БЕКІТЕМІН

М. Қозыбаев атындағы СҚУ

Басқарма Төрағасы, Ректоры

Е. Шұланов

«*акпан*» _____ **2023 ж.**

ПРОЦЕДУРА

КОНТРОЛЬНО-ИЗМЕРИТЕЛЬНЫЕ ПРИБОРЫ

Код	Издание	Ответственный за процесс
ПРО СКУ 712-23	шестое	М. Погребицкая

г. Петропавловск, 2023

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 2 беті Стр. 2 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

Содержание

1.	Общие положения	2
2.	Нормативные ссылки	3
3.	Термины и определения	3
4.	Обозначения и сокращения	4
5.	Планирование работ по аттестации, поверкам и калибровкам производственных средств измерения	4
6.	Проведение аттестации, поверок и калибровок ПСИ	4
7.	Эксплуатация и контроль производственных средств измерения Университета	5
8.	Обслуживание учебных средств измерения	6
9.	Управление рисками и возможностями	7
A.	Блок-схема процесса «Обслуживание контрольно-измерительных приборов»	8

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

- 1.1. Настоящая процедура «Контрольно-измерительные приборы» разработана с **целью** обеспечения соответствия установленным требованиям следующих категорий средств измерений, применяемых в Некоммерческом акционерном обществе «Северо-Казахстанский университет им. М. Козыбаева» (далее – Университет):
- производственные средства измерения, т.е. средства измерения для которых требуется проведение метрологических работ по их поверкам и калибровкам;
  - учебные средства измерения, т.е. средства измерения, применяемые исключительно для учебных целей и для которых в соответствии с нормативными требованиями Республики Казахстан допустимо применение без проведения метрологических работ по поверкам и калибровкам.
- 1.2. Требования настоящей процедуры **применяются** к средствам измерения, применяемым:
- в производственных целях (приборы учета расходов энерго- и водоресурсов, научных работ по хозяйственно-договорным темам и так далее);
  - в учебных целях (оборудование учебных лабораторий, полевые учебные средства измерения и так далее).
- 1.3. Для производственных средств измерений все работы по аттестации, поверке и калибровке осуществляют уполномоченные (аттестованные) организации. Учебные средства измерения проходят техническое обслуживание в соответствии с требованиями настоящего документа.
- 1.4. Все работы по настоящей процедуре **контролируют** Ответственные за средства измерения, назначенные приказом Председателя Правления – Ректора.
- 1.5. Процедура **обязательна** для исполнения работниками Университета, использующими в своей деятельности средства измерения.
- 1.6. Для наглядности в Приложении А блок-схема и матрицы входов/выходов процесса «Обслуживание контрольно-измерительных приборов».
- 1.7. Настоящая процедура является внутренним нормативным документом Университета и не подлежит **предоставлению** другим сторонам, кроме аудиторов сертификационных органов при проведении проверок систем менеджмента, а также потребителям-партнерам (по их требованию) с разрешения Председателя Правления – Ректора Университета.

2. НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

2.1. Настоящая процедура разработана с учетом требований следующих нормативных документов:

СТ РК	Государственная система обеспечения единства измерений Республики Казахстан. Методики поверки средств измерений. Правила построения, оформления и порядок содержания.
ГОСО 5.03.014-2006	Образование высшее профессиональное. Учебные и научные лаборатории вузов. Основные положения
Закон Республики Казахстан ПРО СҚУ 403-20 ВНД СҚУ 27	Об обеспечении единства измерений. Служебная документация. Требования к информационно-техническому обеспечению специализированных аудиторий

2.2. Настоящая процедура вводит в действие следующие формы:

Ф СҚУ 712-03-23	Журнал учета работ, проведенных со средствами измерения.
Ф СҚУ 712-04-23	Перечень производственных средств измерения.
Ф СҚУ 712-05-23	План мероприятий по обслуживанию учебного оборудования и УСИ.

3. ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Аккредитация	официальное признание уполномоченным государственным органом компетентности и полномочий юридического лица осуществлять конкретные виды работ.
Государственный метрологический надзор	деятельность, осуществляемая уполномоченным государственным органом по стандартизации, метрологии и сертификации по надзору за выпуском, состоянием и применением средств измерений, применением методик выполнения измерений, соблюдением метрологических правил и норм.
Единство измерений	состояние измерений, при котором их результаты выражены в узаконенных единицах величин, и погрешности измерений находятся в установленных границах с заданной вероятностью.
Измерение	нахождение значения физической величины опытным путем с помощью специальных технических средств.
Испытание средств измерений	совокупность операций, проводимых для определения степени соответствия средств измерений установленным нормам с применением к объектам испытаний различных испытательных воздействий.
Калибровка средства измерений	совокупность операций, устанавливающих соотношение между значением величины, полученным с помощью данного средства измерений, и соответствующим значением величины, определенным с помощью эталона, с целью определения действительных значений метрологических характеристик средства измерений и (или) пригодности к применению средства измерений.
Поверка средства измерений	совокупность операций, выполняемых государственной метрологической службой или другими уполномоченными на то органами с целью определения и подтверждения соответствия средства измерений установленным техническим требованиям.
Средство измерений	техническое средство, предназначенное для измерений и имеющее нормированные метрологические характеристики.

4. ОБОЗНАЧЕНИЯ И СОКРАЩЕНИЯ

ПРО СҚУ	процедура Университета.
Университет	Некоммерческое акционерное общество «Северо-Казахстанский университет им. М. Қозыбаева».
ОПСИ	ответственные за производственные средства измерения.
ОУСИ	ответственные за учебные средства измерения.
ПСИ	производственные средства измерения.
УСИ	учебные средства измерения.
Ад	Административный директор.

5. ПЛАНИРОВАНИЕ РАБОТ ПО АТТЕСТАЦИИ, ПОВЕРКАМ И КАЛИБРОВКАМ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ СРЕДСТВ ИЗМЕРЕНИЯ

- 5.1. Ответственным лицом за производственные средства измерения по учету потребления тепла и воды является теплотехник хозяйственно-эксплуатационного отдела Департамента хозяйственной работы.
- 5.2. Ответственным лицом за производственные средства измерения по учету потребления электроэнергии является энергетик хозяйственно-эксплуатационного отдела Департамента хозяйственной работы.
- 5.3. ОПСИ контролируют все работы по обслуживанию и поверке ПСИ.
- 5.4. При планировании бюджетной заявки Департамента хозяйственной работы ОПСИ включают в нее сумму на поверку ПСИ и/или закупку новых ПСИ в соответствии с необходимостью.
- 5.5. Поверка ПСИ осуществляется в соответствии с:
  - производственными планами и планами развития Университета;
  - законодательными и нормативными требованиями к ПСИ;
  - требованиями уполномоченного государственного органа по стандартизации, метрологии и сертификации касательно перечня и периодичности поверки средств измерений, а также действующего порядка ее проведения;
  - перечнем имеющихся ПСИ и его соответствием перечню, утвержденному государственным метрологическим надзором;
  - техническим состоянием ПСИ в части физического и морального износа;
  - потребностью Университета в ПСИ для реализации производственных планов и планов развития;
  - записями по поверкам и калибровкам ПСИ;
  - требованиями по периодичности поверок и калибровок;
  - паспортными данными ПСИ.
- 5.6. При необходимости планируется закупка новых ПСИ. Процесс закупки ПСИ осуществляется в соответствии с Регламентом государственных закупок Университета.

6. ПРОВЕДЕНИЕ АТТЕСТАЦИИ, ПОВЕРОК И КАЛИБРОВОК ПСИ

- 6.1. Все работы по закупке услуг по аттестации, поверок и калибровок ПСИ проводятся в соответствии с Регламентом государственных закупок Университета.
- 6.2. Работы по проведению аттестации, поверки и калибровки ПСИ осуществляются в соответствии с заключенным договором.
- 6.3. Вновь приобретенные ПСИ регистрируются в перечне средств измерений у ОПСИ и в системе бухгалтерского учета основных средств Университета.
- 6.4. Для перечня ПСИ рекомендуется использовать форму Ф СҚУ 712-04-23, при этом перечень должен содержать следующие поля:

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 5 беті Стр. 5 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

- наименование средства измерения;
- идентификационный номер – обычно заводской серийный номер;
- сведения о сопроводительной документации (паспорт, руководство, инструкция и так далее);
- статус средств измерения (необходимость поверки, непригодность к эксплуатации и так далее).

7. ЭКСПЛУАТАЦИЯ И КОНТРОЛЬ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ СРЕДСТВ ИЗМЕРЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТА

- 7.1. К эксплуатации ПСИ допускаются только компетентные лица по утвержденному списку или приказу.
- 7.2. При использовании новых типов ПСИ или при появлении новых пользователей ОПСИ организует проведение технической учебы.
- 7.3. Контроль по надлежащей эксплуатации ПСИ в подразделениях Университета осуществляет ОПСИ.
- 7.4. При передаче ПСИ ответственному исполнителю ОПСИ производит:
- ознакомление с требованиями по эксплуатации, перевозке и хранению;
  - ознакомление с правилами проведения первичных и периодических поверок;
  - обеспечение необходимыми сопроводительными документами к производственным средствам измерения.
- 7.5. Ответственный исполнитель обязан исполнять установленные требования к ПСИ по эксплуатации, перевозке и хранению.
- 7.6. До введения в эксплуатацию ПСИ должны быть подвергнуты первичной поверке. Результаты таких поверок записываются в полевом журнале измерений. Формы полевых журналов измерений определяются требованиями соответствующих норм.
- 7.7. Использование ПСИ немедленно прекращается:
- в случае получения несоответствующих результатов при периодической поверке;
  - нарушений требований по эксплуатации, перевозке и хранению;
  - при явных механических поломках;
  - изменение статуса калибровки (порча пломб, печатей и так далее);
  - при наличии сомнений у технического надзора или государственных органов в точностях проведенных измерений.
- 7.8. Несоответствующие ПСИ изолируются одним из приемлемых способов:
- размещение в специальном изолированном месте;
  - вывешивание предупреждающих плакатов: «запрещено к использованию»;
  - извлечение элементов питания;
  - заменой электронных паролей и так далее.
- 7.9. Ремонт ПСИ в полевых условиях не производится. Неисправное ПСИ доставляется в Университет и передается ОПСИ для организации ремонта.
- 7.10. Ремонт производится:
- по гарантии – поставщиком оборудования;
  - специализированной организацией, имеющей соответствующую лицензию.
- 7.11. После проведения ремонта ПСИ производится их первичная поверка или калибровка в установленном порядке.
- 7.12. В случаях, когда несоответствие ПСИ обнаружено после проведения ряда измерений принимаются следующие меры:
- по полевому журналу измерений определяются работы, выполненные с помощью несоответствующего ПСИ;

	«М. Қозыбаев атындағы СҚУ» КЕАҚ НАО «СҚУ им. М. Қозыбаева»	СҚУ ПРО 712-23 ПРО СҚУ 712-23	Басылым: алтыншы Издание: шестое	8 беттің 6 беті Стр. 6 из 8
---	---	----------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

- производятся повторные измерения и сопоставление вновь полученных данных с ранее записанными данными;
- в случае обнаружения значительных несоответствий в измерениях немедленно приостанавливается производство работ, информируются руководство Университета и Заказчик в порядке, определенном в ПРО СҚУ 403-20.

7.13. Для устранения несоответствия разрабатываются корректирующие и предупреждающие действия, которые согласовываются с заинтересованными лицами, включая Заказчика.

7.14. непригодные к эксплуатации ПСИ должны изыматься и списываться. Данные работы, а также последующую утилизацию ПСИ производит ОПСИ в строгом соответствии с установленными требованиями.

8. ОБСЛУЖИВАНИЕ УЧЕБНЫХ СРЕДСТВ ИЗМЕРЕНИЯ

8.1. Каждая учебная лаборатория Университета должна быть закреплена за соответствующей кафедрой.

Информационно-техническое обеспечение учебной лаборатории должно соответствовать ГОСО 5.03.014-2006 «Учебные и научные лаборатории вузов» и действующим в Университете Требованиям к информационно-техническому обеспечению специализированных аудиторий.

8.2. Заведующий кафедрой назначает ОУСИ из штатного состава учебной лаборатории и, как правило, это заведующий лабораторией.

8.3. Перед началом нового учебного года ОУСИ проводит проверку исправности и настройку УСИ. В случае обнаружения серьезных несоответствий устранение неисправностей УСИ осуществляется согласно п. 8.11.

8.4. В начале каждого учебного года ОУСИ разрабатывает план мероприятий по обслуживанию учебного оборудования и УСИ (Ф СҚУ 712-05-23) с учетом:

- инвентарного перечня УСИ лаборатории;
- потребности в новых УСИ;
- наличия к УСИ эксплуатационной документации от производителя, инструкций по безопасному применению УСИ;
- наличия и состояния пломб (если это является требованием);
- потребности в ремонте существующих УСИ.

8.5. План по обслуживанию УСИ утверждает заведующий кафедрой. В Плане ставятся отметки о результатах всех проведенных работ по обслуживанию оборудования учебных средств измерения.

8.6. Для УСИ, требующих особого ухода или сложного ремонта, заключаются договора на проведение обслуживания в соответствии с Регламентом государственных закупок Университета.

8.7. После закупки новых УСИ проводится в обязательном порядке техническое обучение ОУСИ.

8.8. Перед началом каждого применения УСИ проводится проверка исправности и настройка (если необходимо). Такую работу могут осуществлять соответствующим образом подготовленный персонал – ОУСИ.

8.9. Использование УСИ немедленно прекращается, когда обнаружена любая неисправность УСИ (появляется дым, искры, сильные шумы и запах горелого). В случае нарушения правил эксплуатации использование УСИ временно приостанавливается.

8.10. Несоответствующие УСИ изолируются одним из приемлемых способов:

- размещение в изолированном месте;
- вывешиванием предупреждающих плакатов «запрещено к использованию»;
- отключение блоков питания;

- заменой электронных паролей и так далее.
- 8.11 ОУСИ должен организовать проведение ремонтных работ с несоответствующими УСИ одним из следующих способов:
- если УСИ на гарантии — поставщиком оборудования;
  - специализированной организацией по ремонту;
  - собственными силами для мелких неисправностей, например, замена элементов питания, чистка и тому подобное.
- 8.12 Результаты проведенных дополнительных работ по устранению неисправностей фиксируются в п. 2 Плана мероприятий по обслуживанию оборудования и УСИ (Ф СҚУ 712-05-23).
- 8.13 После проведения испытаний ОУСИ должен провести проверку, чтобы убедиться в том, что работоспособность УСИ соответствует эксплуатационным требованиям.
- 8.14. Непригодные к эксплуатации или морально устаревшие УСИ изымаются и списываются в соответствии с учетной политикой и требованиями налогового учета. За организацию данных работ, а также за последующую утилизацию отвечает ОУСИ.
- 8.15. Если УСИ необходимо использовать для производственных целей, например, для научных разработок по хоздоговорным темам, то следует применять к нему требования к ПСИ по поверкам и калибровкам.

9. УПРАВЛЕНИЕ РИСКАМИ И ВОЗМОЖНОСТЯМИ

Управление рисками

№	Наименование риска	Возможные последствия	Механизмы и меры управления
1	Риск использования производственных средств измерения без своевременной поверки	Нарушение требований по эксплуатации и техники безопасности Причинение экономического ущерба Нарушение законодательства и административное наказание Созданий аварийной ситуации	Своевременная разработка и соблюдение графика поверки производственных средств измерения Своевременное проведение технической учебы для персонала Организация первичных поверок Своевременное заказ и планирование закупок соответствующих услуг по поверкам
2	Риск использования неисправных учебных средств измерения	Искаженность учебных результатов Нарушение техники безопасности	Своевременная разработка и соблюдение плана по обслуживанию поверки учебных средств измерения Своевременная изоляция учебных средств измерения Обучение персонала, работающего с учебными средствами измерения

ОТВЕТСТВЕННЫЕ ЗА ПРОЦЕСС:

Директор ДСР

М. Погребицкая

СОГЛАСОВАНО:

Административный директор

Е. Байбусинов

Директор ДХР

А. Данияров

Главный комплаенс офицер

И. Джемалединова

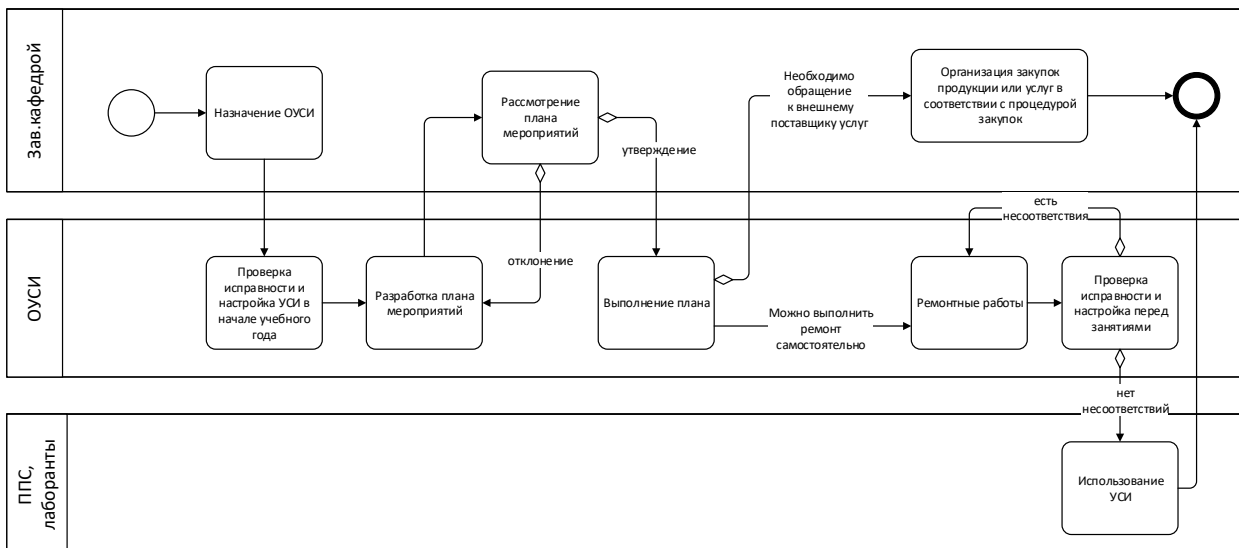
Руководитель ЮО

Л. Кудрицкая

Приложение А

А. БЛОК-СХЕМА ПРОЦЕССА «ОБСЛУЖИВАНИЕ КОНТРОЛЬНО-ИЗМЕРИТЕЛЬНЫХ ПРИБОРОВ»

Входы	
Поставщики	Что поставляется
ОУСИ	Проверка и настройка

Выходы	
Потребители	Что потребляется
ППС Студенты Лаборанты	Проверенные и настроенные УСИ